

**TRT SANATÇILARININ MÜZİK EĞİTİMİ DURUMLARININ
İNCELENMESİ (*)**

Cengiz ŞENGÜL

Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel
Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
csengul@atauni.edu.tr

Yiğit KARABULUT

Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel
Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
yigitkarabulut@atauni.edu.tr

Rabia YILAR

Yrd. Doç. Dr., İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği
Anabilim Dalı
aryilar@agri.edu.tr

Öz

Bu araştırma, TRT sanatçılarının müzik eğitimi durumlarının incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Araştırma, tür olarak betimsel türde, model olarak genel tarama modelindedir. Veri toplama aracı olarak TRT sanatçılarına 2 bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. Araştırmada, 2013 yılında TRT Ankara Radyosunda, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Çok Sesli Müzik Topluluklarında görev yapmakta olan ses ve saz sanatçılarına anket uygulanmış ve bu anketlerden elde edilen veriler kullanılmıştır.

Bulguların değerlendirilmesi sonucunda sanatçıların almış oldukları müzik eğitimi türlerinin topluluklara göre değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: TRT, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Çok Sesli Müzik, Sanatçı, Müzik Eğitimi

---

*) Bu çalışma, Arş. Gör. Yiğit Karabulut'un Doç. Dr. Cengiz Şengül danışmanlığında hazırladığı “ TRT Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumlarının ve Mesleki Müzik Eğitimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinden derlenmiştir.

The Investigation of Trt Artists Music Education Status

Abstract

This research is conducted in order to investigate the music education status of TRT artists. This is a descriptive type and general survey model research. In the research, TRT artists are conducted a questionnaire, consisting of 2 sections. In the research, at TRT Ankara Radio in 2013, singing artists and instrumental artists who currently work for Turkish Folk Music, Turkish Classical Music and Polyphonic Music Communities are conducted a questionnaire and the data which is obtained from the questionnaire is used.

As a result of the evaluation of the findings the types of the music education the artists received, varies according to the communities.

Keywords: TRT, Turkish Folk Music, Turkish Classical Music, Polyphonic Music Artist, Music Education

I.Giriş

Bir ülkenin kültürünü geçmişten geleceğe aktaracak olan bireylerin o ülkenin sanatçıları olduğu söylenebilir. Türkiye’de ses ve saz sanatçıları bünyesinde barındıran, devletin hem yapım yayın hem de sanat kurumlarından biri olan Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun da ülke kültürünü geliştirmek ve aktarmak konusunda önemli görevleri olduğu düşünülmektedir. Vatandaşların gözünde, kurumsal kimliği ve yapım yayın kalitesi ile dünden bu güne önemli bir yere sahip olan Türkiye Radyo Televizyon kurumunun, sanatçıların da bu denli bir öneme sahip olduğu görülmektedir. “TRT Sanatçısı” olarak adlandırdığımız ve toplumsal olarak kabul görmüş bu bireylerin müzik eğitimi durumlarının önemli olduğu söylenebilir.

Türkiye’de profesyonel olarak müzik icra eden topluluklar, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde yer almaktadır. Bu topluluklarda görev yapan bireylere sanatçı denmektedir. Türk Dil Kurumunun güncel Türkçe sözlüğünde sanatçı şöyle tanımlanmaktadır: “Güzel sanatların herhangi bir dalında yaratıcılığı olan, eser veren kimse, sanat adamı, sanat eri, sanatkar”⁷⁰. Gösterim Sanatları Terimleri sözlüğünde sanatçı “Yaratıcı ve olağandışı nitelikleri olan, sanat yapabilecek yetkide olan kişi” olarak

---

⁷⁰http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.51bf2390d6dd60.2674341

tanımlanmaktadır.⁷¹ Bu sanatçılar müzik toplulukları içerisinde sergiledikleri performanslar ile gerek Türkiye de gerekse dünyada toplumun müzik kültürünü temsil etmektedirler.

TRT Radyolarında aktif olarak çalışan topluluklar; Türk Halk Müziği (THM), Türk Sanat Müziği (TSM), Çok Sesli Müzik (ÇSM) ve İstanbul Hafif Müzik ve Caz Orkestrası topluluklarıdır. Bu topluluklardan, THM sanatçılarının bulunduğu radyolar; Ankara, İstanbul, İzmir ve Erzurum, TSM sanatçılarının bulunduğu radyolar; Ankara, İstanbul ve İzmir, ÇSM sanatçılarının bulunduğu radyolar; Ankara ve İstanbul radyolarıdır. Bu sanatçılar ses ve saz sanatçıları olarak iki ana gruba ayrılmaktadır.⁷²

TRT'nin Türkiye genelinde 2013 yılında görev yapmakta olan ses ve saz sanatçıları sayısı toplam 335'dir. Türkiye geneli sanatçı sayıları, THM 150 kişi, TSM 149 kişi ve ÇSM 36 kişidir.⁷³

Kurumun yayınları “Canlı yayın” ve “Bant Kaydı” olarak 2 ye ayrılmaktadır. Bu yayınlar içerisinde de değişik çalma ve söyleme biçimleri kullanılmaktadır, bu çalma ve söyleme biçimleri; toplu çalma, toplu söyleme, toplu çalma –söyleme, bireysel çalma-söyleme olarak ayrılmaktadır.

TRT'nin görevlerinin içerisinde “Milli Kültürün Geliştirilmesi” maddesine rastlanmaktadır. Bu doğrultuda, kurumun yüklendiği görev doğrudan ülke kültürü ile ilgilidir. Bir ülkenin kültürünün yeni nesillere iletilmesi, geliştirilmesi ve günün olanaklarına, sanatsal gerekliliklerine bağlı olarak yenilik kazanması bağlı olduğu kurumun sanatçılarının kendi sanat alanlarındaki bilgi birikimi, o ülkenin kültürüne olan hâkimiyetleri ve evrensel kültüre hâkimiyetleri ile mümkün olabilmektedir. TRT'nin müzik alanında yaptığı yayınlar aracılığıyla kültür alanındaki bu görevi devam ettirmekte olduğu görülmektedir.

Ülke kültürünü kapsayan bu görev sanatsal açıdan ve sanatın bir türü olan müzik açısından incelendiğinde TRT'de görev yapmakta olan ses ve saz sanatçılarının bu görevi üstlendiği söylenebilir. Devletin yayın kuruluşu olan TRT Radyolarında görevli olan bu sanatçılar müzik alanında kültür elçiliği görevini sürdürmektedirler. Fakat bu alandaki gelişimlere, değişimlere uyumlulukları ve değişen evrenselleşen dünyada eğitimin, “Müzik Eğitiminin”

---

⁷¹http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.51bf2390d6dd60.2674341

⁷² <http://www.trt.net.tr/sanaticitopluluk/index.aspx>

⁷³ <http://www.trt.net.tr/sanaticitopluluk/index.aspx>

getirdiği alan bilgi birikimine sahip olma durumlarının belirli bir standart doğrultusunda olmadığı düşünülebilir.

Eğitimin Tanımı

Sosyologlar ve sosyal yöne ağırlık veren eğitimciler, eğitimi, bireyin içinde yaşadığı topluma göre sosyalleşmesi, toplumun kültürünü kazanması, toplumsal değerleri tam olarak benimsemesi, topluma katılması ve toplumun kültürünü geliştirmesi olarak tanımlıyorlar. Çocuğu psikolojik bir organizma olarak ele alan psikolog ve eğitimciler göre eğitim, bireyin içindeki yetenekleri ve arzuları, ilgileri ulaşabileceği en üst düzeye kadar çıkarmak, kişinin potansiyel gücünü tam olarak geliştirebilmek için gerekli çevre imkânlarını hazırlamaktır. Ekonomik yaklaşım çerçevesinde ise eğitim, bir yatırım ve üretim merkezidir. Bu yaklaşıma göre eğitim, ekonominin en önemli unsurlarından biri olan işgücünü kalifiye hale getiren, bilgisiz ve yetişmemiş çocukların bir “hammadde” olarak girdiği, sonunda bilgi ve beceri kazanmış kalifiye bir işgücü olarak çıktığı bir sistem olarak görülmektedir. Böyle bir yaklaşıma göre eğitim, bireye meslek kazandıran bir süreç olarak düşünülmektedir. Diğer taraftan, farklı eğitimcilerin eğitimi farklı şekillerde tanımladıkları dikkati çekmektedir. Bunlardan Emile Durkheim eğitimi; sosyal hayat bakımından yetişmiş nesillerin henüz bu hayata ulaşmamış nesiller üzerindeki etkileridir şeklinde tanımlamaktadır.

J.J.Rousseau'ya göre eğitim, tabiata göre insan yetiştirir. İsmail Hakkı Baltacıoğlu'na göre eğitim, çocukların hayata hazırlanması sürecidir. Yusuf Has Hacıp de eğitimi, olumlu davranışları kazanma ve bu şekilde hayata hazırlanma süreci olarak görmektedir. Sati Bey'e göre eğitim, bireyin özel kabiliyetlerini köreltmeksizin genel kabiliyetlerini arttırmayı ve maharet sahibi yapmayı amaçlayan bir faaliyettir. Mümtaz Turhan ise, bir ülkenin genel eğitiminin milli ya da toplumsal amacının, kültürü bir değer olarak genç nesillere kazandırmak mevcut kültürün geliştirilmesini sağlamak olduğunu belirtmektedir. Eğitimle ilgili genel bir tanım vermek gerekirse, eğitimi şu şekilde tanımlayabiliriz: Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla, istenilen değişiklikleri meydana getirme sürecidir. Burada eğitimin birinci özelliği, bir davranış kazandırma işi olarak belirtilmektedir. Davranış kazandırma işi yeni bir davranışın kazandırılması şeklinde de olabilir. Eğitimin ikinci özelliği bireyde davranış değişikliğinin meydana gelebilmesi için kişinin kendisinin çaba sarf etmesi gerektiridir. Üçüncü özelliği ise, eğitimin faaliyetlerinin önceden belirlenen amaçlar çerçevesinde gerçekleştirilmesi zorunluluğudur. İnsanın

sıradan davranışlarının bile amaçsız olmadığı düşünüldüğünde eğitim alanında amaçlara duyulan ihtiyaç kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.⁷⁴

Öğretimin Tanımı

Eğitim ve öğretim kavramları bazen yanlış olarak birbirleri yerine kullanılmaktadır. Oysa bu kavramlar hem anlamları ve hem de kapsamaları bakımından farklıdırlar. Öğretim, eğitimin planlı ve programlı bir şekilde belirli bir zaman diliminde ve belirli bir mekânda gerçekleştirilen bölümüne denir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, öğretim, eğitimden daha dar kapsamlıdır. Eğitim kavramı öğretimi kapsayabilir, fakat öğretim kavramının eğitimi kapsamaması mümkün değildir. Eğitim zaman ve mekân yönünden kapsamlı, uzun süreli ve çok boyutludur. Öğretimde zaman ve mekân kadar öğretmenin, velinin, öğrencinin beklentileri de belirlenmiştir. Eğitimde, bilgi dâhil, tesadüfi ve amaçlı olarak kazandırılan tecrübeler üzerinde durulur. Öğretim, eğitimin okulda planlı ve programlı olarak yürütülen kısmına denir. Bu eğitim doğal ortamda kendiliğinden oluşan öğrenmeden farklı olarak güdümlü, planlı, programlı ve desteklidir. Bu açıdan öğretimde, öğrencinin öğretmen ve onun sağladığı ortamla etkileşimi önem taşır. Günümüz şartlarında öğretim faaliyetini, sadece okulla sınırlamak mümkün değildir. Ancak öğretim faaliyetinin büyük ölçüde okullarda gerçekleştirildiği söylenebilir. Okul dışındaki öğretim faaliyetlerine örnek olarak işbaşında eğitim, hizmet içi eğitim, usta çırak ilişkisi çerçevesindeki küçük işyerlerinde gerçekleştirilen öğretim uygulamaları gösterilebilir. Ayrıca, teknolojideki hızlı gelişmelere bağlı olarak, öğretimde etkili olan okul dışı faktörlerin giderek arttığını gözden uzak tutmamak gerekir.⁷⁵

Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin (çocuğun/gencin, öğrencinin) kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, birey ile

⁷⁴ Kıncal, Remzi, Y., **Eğitim Bilimine Giriş**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006, 2,3.

⁷⁵ Kıncal, Remzi, Y., **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004, 3.

çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir.⁷⁶

Bilindiği gibi, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreçlerin başında eğitim gelir. Çağdaş eğitim, bilim, sanat ve teknik olarak adlandırılan üç genel konu alanını belirli bir felsefi bütünlük içinde kapsayan bir çerçevede düzenlenip gerçekleştirilmeye çalışır. Müzik eğitimi ise, daha çok sessel ve işitsel nitelikli bir sanat eğitimi olarak güzel sanatlar eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturur.⁷⁷

Müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müzikal davranışlar kazandırma ve onun müzikal davranışlarını değiştirme, geliştirme sürecidir. Müzik eğitimi yoluyla bireyin davranışlarında oluşan değişmelerin toplumu etkileyeceği, toplumdaki değişmelerin ise bireyi etkileyeceği açıktır.⁷⁸

Bir ülkenin müzik eğitimi açısından gelişmişlik düzeyi belirlenirken sonuçta, genel, amatör ve profesyonel müzik eğitimi düzeyleri bir bütün olarak değerlendirilir. Müzik eğitimi davranış geliştirme açısından temelde şunları kapsar: Müziksel işitme, okuma, yazma, şarkı söyleme, çalgı çalma, müziksel bilgilenme ve yaratma, müziksel duyarlılığı arttırma ve kişilik kazandırma, iletişim ve etkileşimde bulunma ve müzikten yararlanma.⁷⁹

Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi, (Gençaydın'dan aktaran Artut,2004)genel eğitimin önemli bir parçası olarak kabul edilebilir. Ancak sanatın bir özgünlük ve bireysel yaratıcılık olgusu olduğunu dikkate alırsak, sanat eğitiminin kendine özgü çok özel yasalarının ve ilkelerinin varlığını da kabul etmek zorundayız. Bu nedenle, sanat eğitiminin eğitim dizgesi içerisindeki yerinin çok iyi belirlenmesi gerekiyor.⁸⁰

⁷⁶ Uçan, Ali, **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum**, Evrensel Müzik Evi, Ankara, 2005, 14.

⁷⁷ Uçan, Ali, **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum**, Evrensel Müzik Evi, Ankara, 2005, 14.

⁷⁸ Say, Ahmet, **Müzik Sözlüğü**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2009, 360,361.

⁷⁹ Say, Ahmet, **Müzik Sözlüğü**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2009, 361.

⁸⁰ Artut, Kazım, **Sanat Eğitimi: Kuramları ve Yöntemleri**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004, 91.

Sanat eğitimi, bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitimi bütünlüğü içinde estetik kaygı, düşünce ve görüşlerinin geliştirilmesini yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılmasını, sanatsal değerlere hoşgörü ile yaklaşma çabasını esas alır.⁸¹

Bu araştırmanın amacı, TRT sanatçılarının müzik eğitimi durumlarının incelenmesidir.

II. Yöntem

Araştırma, tür olarak betimsel türde, model olarak genel tarama modelindedir. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.⁸²

Genel tarama modelinin, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'nin Türkiye genelindeki sanatçı sayısı göz önünde bulundurulduğunda bu araştırma için belirlenebilecek doğru model olduğu düşünülmektedir. Belirli bir örneklemin üzerinde tarama yapılabilmesi durumunun bu araştırma için elverişli olduğu göz önünde bulundurulmuştur.

Araştırmanın örneklemini TRT Ankara Radyosunda 2013 yılında, Türk Halk Müziği (THM), Türk Sanat Müziği (TSM) ve Çok Sesli Müzik (ÇSM) Topluluklarında görev yapmakta olan ses ve saz sanatçıları oluşturmaktadır. 2013 yılında TRT Ankara Radyosunda görev yapmakta olan ses ve saz sanatçılarının sayısı 131'dir. THM alanında görevli ses ve saz sanatçısı sayısı 49, TSM alanında görevli ses ve saz sanatçısı sayısı 55, ÇSM alanında görevli ses sanatçısı sayısı 27dir.⁸³Araştırmada Ankara Radyosu THM topluluğundan 18, TSM topluluğundan 21, ÇSM topluluğundan 21 toplam 60 sanatçının yanıtladığı anketler kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, TRT ile ilgili yazılı kaynaklardan, tezlerden, makalelerden, bildirilerden, çeşitli sözlüklerden ve internet yoluyla ulaşılan dokümanlardan faydalanılmıştır.

---

⁸¹ Artut, Kazım, **Sanat Eğitimi: Kuramları ve Yöntemleri**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004, 91.

⁸² Karasar, Niyazi, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2010, 79.

⁸³ <http://www.trt.net.tr/sanaticitopluluk/index.aspx>

Alanında uzman bireylerden alınan görüşler doğrultusunda araştırmada, 2 bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. Bu anketin ilk bölümü kişisel bilgilere ulaşmak amaçlı, ikinci bölümü sanatçıların müzik eğitimi geçmişleri ile ilgili bilgilere ulaşmak amaçlı kullanılmıştır. Anketin kapsam geçerliliği için alanlarında uzman 4 öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda düzeltmeler yapılarak anketin son hali belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 2.0 paket programı kullanılmıştır. Analizlerde hangi testlerin kullanılacağına belirlenmesi için normallik varsayımları sınanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin olarak Kolmogorov-Smirnov Testi yapılmıştır.

İstatistik bilim dalında, Kolmogorov-Smirnov sınaması parametrik olmayan istatistik olup iki değişik problem için hipotez sınaması olarak kullanılır.⁸⁴

III. Bulgular

Bu bölümde anketlerden elde edilen veriler doğrultusunda, Türk Halk Müziği (THM) Sanatçılarının, Türk Sanat Müziği (TSM) Sanatçılarının, Çok Sesli Müzik (ÇSM) Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumlarına yer verilmiştir.

THM Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumları

THM sanatçılarının müzik eğitimi durumları incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Topluluk	Mesleki müzik eğitimi	Dernek cemiyet	Usta-çırak	Belirtilmemiş	Toplam	
THM	Kişi sayısı	3	7	2	6	18
	Yüzde	%17	%39	%11	%33	%100

Tablo 1. THM Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumları

⁸⁴ http://tr.wikipedia.org/wiki/Kolmogorov-Smirnov_sınaması

Tablo 1'in incelenmesinden anlaşılacağı gibi, THM sanatçılarının %17'si mesleki müzik eğitimi, %39'u dernek-cemiyet aracılığı ile müzik eğitimi, %11'i usta-çırak ilişkisi ile müzik eğitimi almıştır. Bu müzik eğitimi türleri içerisinde her hangi birini belirtmemiş olan %33 oranında sanatçı bulunmaktadır.

THM sanatçılarında en yaygın müzik eğitimi türünün dernek-cemiyet eğitimi olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki müzik eğitimi ve usta çırak ilişkisi eğitiminin birbirine yakın olduğu dikkat çekmektedir fakat müzik eğitimi türü belirtilmemiş olan sayının toplam sayının yarısı olması da dikkat çekmektedir.

TRT'nin bu araştırmanın yapıldığı 2013 yılından önce yapmış olduğu THM sanatçı alım sınavlarında, belirtilen sınav kriterlerinde zaman zaman lise mezunu ve üzeri, zaman zaman ilk ve ortaokul mezunu ve üzeri eğitim almış olmanın yeterli olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu sınavlara başvurmuş olan adayların eğitim düzeylerinin, müzik alanı lisans mezuniyeti aranmadığı için bu kriterler ile doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Ancak bu çalışma içerisinde THM sanatçıları ile yapılan görüşmeler sonucunda sanatçılar, müzik eğitimi alan ve kendini yetiştirmiş lisansüstü çalışmalarda bulunan bireylerin sanatçı olmaları durumunun ülke kültürünün temsili ve gelecek nesillere aktarılması açısından faydalı olacağını belirtmişlerdir.

TSM Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumları

TSM sanatçılarının müzik eğitimi durumları incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Topluluk		Mesleki müzik eğitimi	Dernek cemiyet	Usta-çırak	Belirtilmemiş	Toplam
TSM	Kişi sayısı	7	3	6	5	21
	Yüzde	%33	%14	%29	%24	%100

Tablo 2. TSM Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumları

Tablo 2'nin incelenmesinden anlaşılacağı gibi, TSM sanatçılarının %33'ü mesleki müzik eğitimi, %14'ü dernek-cemiyet aracılığı ile müzik eğitimi, %29'u usta-çırak ilişkisi ile müzik eğitimi almıştır. Bu müzik eğitimi türleri

içerisinden her hangi birini belirtmemiş olan %24 oranında sanatçı bulunmaktadır.

TSM sanatçılarında en yaygın müzik eğitimi türünün mesleki müzik eğitimi olduğu, ardından usta-çırak ilişki eğitiminin yaygın olduğu görülmektedir. Dernek cemiyet eğitiminin en düşük sayıda olduğu ve her hangi bir müzik eğitimi türü belirtmemiş sanatçıların sayısının 5 olduğu görülmektedir.

TRT'nin bu araştırmanın yapıldığı 2013 yılından önce yapmış olduğu TSM sanatçı alım sınavlarında, belirtilen sınav kriterlerinde zaman zaman lise mezunu ve üzeri, zaman zaman ilk ve ortaokul mezunu ve üzeri eğitim almış olmanın yeterli olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu sınavlara başvurmuş olan adayların eğitim düzeylerinin, müzik alanı lisans mezuniyeti aranmadığı için bu kriterler ile doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Ancak bu çalışma içerisinde TSM sanatçıları ile yapılan görüşmeler sonucunda sanatçılar, mesleki müzik eğitimi kurumlarından mezun bireylerin sanatçı olmaları durumunun hem icra hem de müzik alanında bilgi birikimi ve kültürün sürekliliği için faydalı olacağını belirtmişlerdir.

ÇSM Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumları

ÇSM sanatçılarının müzik eğitimi durumları incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Topluluk	Mesleki müzik eğitimi	Dernek cemiyet	Usta-çırak	Belirtilmemiş	Toplam	
ÇSM	Kişi sayısı	20	0	0	1	21
	Yüzde	%95	%0	%0	%5	%100

Tablo 3. ÇSM Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumları

Tablo 3'ün incelenmesinden anlaşılacağı gibi, ÇSM sanatçılarının %95'i mesleki müzik eğitimi almıştır. Müzik eğitimi türleri içerisinden her hangi birini belirtmemiş olan %5 oranında sanatçı bulunmaktadır. Her ne kadar mesleki müzik eğitimi almadığını belirten %5 oranında sanatçı olsa da kurumun geçmişten günümüze sanatçı alımlarında mesleki müzik eğitimi almış olmak

şartını uygulamış olması sonucunda bu oranın aslında %100 olduğu düşünülmektedir. ÇSM sanatçılarında en yaygın ve tek müzik eğitimi türünün mesleki müzik eğitimi olduğu görülmektedir. Dernek cemiyet eğitimi, usta-çırak ilişkisi eğitimi türlerine rastlanmaması çok sesli müziğin geçmişten günümüze her dönemde mesleki müzik eğitimi gerektirdiğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

TRT'nin geçmişten günümüze yapmış olduğu ÇSM sanatçı alımlarında belirtmiş olduğu kriter olan “mesleki müzik eğitimi almış olmak” kriteri bu topluluğun belirli bir standart doğrultusunda oluşmasında ve gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. ÇSM topluluğunda sanatçı olan bireyler çoksesli müziğe gönül vermiş ve bunun için bir gereklilik olarak, konservatuvar, müzik eğitimi anabilim dalı ve güzel sanatlar fakültelerinde bu işin eğitimini almışlardır. Bu eğitime tabi tutulmuş bireylerin bir araya gelmesi sonucu oluşan ÇSM topluluğu ulusal ve uluslararası platformda ülkemizi geçmişten günümüze belirli bir standart doğrultusunda temsil etmiştir. ÇSM sanatçıları mesleki müzik eğitimini sanatçı olmak için bir gereklilik olarak görmekte ve bu görüşlerini araştırma içerisinde belirtmektedirler.

TRT Ankara Radyosu Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumları

TRT Ankara Radyosu sanatçılarının müzik eğitimi durumları incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Topluluk türü	Mesleki müzik eğitimi	Dernek cemiyet	Usta-çırak	Belirtilmemiş	Toplam
Türk Halk Müziği	3	7	2	6	18
Türk Sanat Müziği	7	3	6	5	21
Çok Sesli Müzik	20	0	0	1	21
Toplam	30	10	8	12	60

Tablo 4. TRT Ankara Radyosu Sanatçılarının Müzik Eğitimi Durumları

Tablo 4 incelendiğinde, toplam 60 sanatçının 30'u mesleki müzik eğitimi kurumlarından, 10'u dernek veya cemiyetlerden, 8'i ise usta-çırak ilişkisi yoluyla

müzik eğitimi almıştır. Dikkat çeken bir diğer konu ise müzik eğitimi aldığını belirtmeyen 12 sanatçı bulunmasıdır.

IV. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak şu sonuçlara varılmıştır:

Türk Halk Müziği (THM) sanatçılarının müzik eğitimi durumları incelendiğinde, ankete katılan toplam 18 sanatçının %17'sinin mesleki müzik eğitimi, %39'unun dernek-cemiyet, %11'inin ise usta-çırak eğitimi yoluyla müzik eğitimi aldıkları tespit edilmiştir. Sanatçıların %33'ü ise müzik eğitimi aldığını belirtmemiştir.

THM sanatçılarında en yaygın müzik eğitimi türünün dernek-cemiyet eğitimi olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki müzik eğitimi ve usta çırak ilişkisi eğitiminin birbirine yakın olduğu dikkat çekmektedir fakat müzik eğitimi türü belirtilmemiş olan sayının toplam sayının yarısı olması da dikkat çekmektedir.

TRT'nin bu araştırmanın yapıldığı 2013 yılından önce yapmış olduğu THM sanatçı alım sınavlarında, belirtilen sınav kriterlerinde zaman zaman lise mezunu ve üzeri, zaman zaman ilk ve ortaokul mezunu ve üzeri eğitim almış olmanın yeterli olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu sınavlara başvurmuş olan adayların eğitim düzeylerinin, müzik alanı lisans mezuniyeti aranmadığı için bu kriterler ile doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Ancak bu çalışma içerisinde THM sanatçıları ile yapılan görüşmeler sonucunda sanatçılar, müzik eğitimi alan ve kendini yetiştirmiş lisansüstü çalışmalarda bulunan bireylerin sanatçı olmaları durumunun ülke kültürünün temsili ve gelecek nesillere aktarılması açısından faydalı olacağını belirtmişlerdir.

Türk Sanat Müziği (TSM) sanatçılarının müzik eğitimi durumları incelendiğinde, ankete katılan toplam 21 sanatçının %33'ünün mesleki müzik eğitimi, %14'ünün dernek-cemiyet, %29'unun ise usta-çırak eğitimi yoluyla müzik eğitimi aldıkları tespit edilmiştir. Sanatçıların %24'ü ise müzik eğitimi aldığını belirtmemiştir.

TSM sanatçılarında en yaygın müzik eğitimi türünün mesleki müzik eğitimi olduğu, ardından usta-çırak ilişki eğitiminin yaygın olduğu görülmektedir. Dernek cemiyet eğitiminin en düşük sayıda olduğu ve her hangi bir müzik eğitimi türü belirtmemiş sanatçıların sayısının 5 olduğu görülmektedir.

TRT'nin bu araştırmanın yapıldığı 2013 yılından önce yapmış olduğu TSM sanatçı alım sınavlarında, belirtilen sınav kriterlerinde zaman zaman lise mezunu ve üzeri, zaman zaman ilk ve ortaokul mezunu ve üzeri eğitim almış

olmanın yeterli olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu sınavlara başvurmuş olan adayların eğitim düzeylerinin, müzik alanı lisans mezuniyeti aranmadığı için bu kriterler ile doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Ancak bu çalışma içerisinde TSM sanatçıları ile

Çok Sesli Müzik (ÇSM) sanatçılarının müzik eğitimi durumları incelendiğinde, ankete katılan toplam 21 sanatçının %95'inin mesleki müzik eğitimi yoluyla müzik eğitimi aldıkları tespit edilmiştir. Sanatçıların %5'i ise müzik eğitimi aldığını belirtmemiştir. Her ne kadar mesleki müzik eğitimi almadığını belirten %5 oranında sanatçı olsa da kurumun geçmişten günümüze sanatçı alımlarında mesleki müzik eğitimi almış olmak şartını uygulamış olması sonucunda bu oranın aslında %100 olduğu düşünülmektedir. ÇSM sanatçılarında en yaygın ve tek müzik eğitimi türünün mesleki müzik eğitimi olduğu görülmektedir. Dernek cemiyet eğitimi, usta-çırak ilişkisi eğitimi türlerine rastlanmaması çok sesli müziğin geçmişten günümüze her dönemde mesleki müzik eğitimi gerektirdiğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

TRT'nin geçmişten günümüze yapmış olduğu ÇSM sanatçı alımlarında belirtmiş olduğu kriter olan "mesleki müzik eğitimi almış olmak" kriteri bu topluluğun belirli bir standart doğrultusunda oluşmasında ve gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. ÇSM topluluğunda sanatçı olan bireyler çoksesli müziğe gönül vermiş ve bunun için bir gereklilik olarak, konservatuvar, müzik eğitimi anabilim dalı ve güzel sanatlar fakültelerinde bu işin eğitimini almışlardır. Bu eğitime tabi tutulmuş bireylerin bir araya gelmesi sonucu oluşan ÇSM topluluğu ulusal ve uluslararası platformda ülkemizi geçmişten günümüze belirli bir standart doğrultusunda temsil etmiştir. ÇSM sanatçıları mesleki müzik eğitimini sanatçı olmak için bir gereklilik olarak görmekte ve bu görüşlerini araştırma içerisinde belirtmektedirler.

Ankete katılan toplam 60 sanatçının % 50'si mesleki müzik eğitimi kurumlarından, %16'sı dernek veya cemiyetlerden, %14'ü ise usta-çırak ilişkisi yoluyla müzik eğitimi almıştır. Dikkat çeken bir diğer konu ise müzik eğitimi aldığını belirtmeyen %20 oranında sanatçı bulunmasıdır.

Elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda, TRT'nin sanatçı alımındaki kriterlerini yeniden yapılandırması ve Türk Halk Müziği alanında dernek-cemiyet eğitimi, Türk Sanat Müziği alanında usta-çırak ilişkisi her ne kadar ön planda olsa da, Çok Sesli Müzik topluluğunda olduğu gibi sanatçı olarak mesleki müzik eğitimi almış olmanın beklenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

Artut, Kazım, **Sanat Eğitimi: Kuramları ve Yöntemleri**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004.

Karasar, Niyazi, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2010.

Kıncal, Remzi, Y., **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.

Kıncal, Remzi, Y., **Eğitim Bilimine Giriş**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006.

Say, Ahmet, **Müzik Sözlüğü**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2009.

Uçan, Ali, **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum**, Evrensel Müzik Evi, Ankara, 2005.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.51bf2390d6dd60.2674341 05.01.2015'te alınmıştır.

<http://www.trt.net.tr/sanaticitopluluk/index.aspx> 24.12.2014'te alınmıştır.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Kolmogorov-Smirnov_sinamasi 10.12.2014'te alınmıştır.